סג: הרואה פרק תשיעי ברכות

ואמרו לאחינו שבגולה. שלא ישמעו לו: **יעלו להר.** לאחד ההרים להתנהג כמנהגות העמים לבנות במות: **אחיה יבנה מזבח.** אדם גדול היה ולא לבני הגולה: **חנניה.** הוא חנניה[1] אחי רבי יהושע: **יגגן בבגור.** לפני הבמה לפי שחנניה לוי היה כדתנן במסכת ערכין (ד׳ יא:): מעשה בר׳ יהושע בן חנניה שהלך לסייע את ר׳ יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות אמר לו מזוד כך שאתה מן המשוררים ואני מן השוערים: **לכרם.** על שם שהיו יושבים שורות שורות ככרם זה הנטוע שורות שורות: **בכבוד אלהיניו.** מכניסי אורחים בבמה: **רשם המדברים.** במסכת שבת מפרש לה בבמה מדליקין (ד׳ לג:): **שיש עשר מיל.** שלא פרסאות. מתנה ישראל מבית הישימות עד אבל הבטים[2] תלמה פרסי: **אמרה תורה כו׳.** כלומר קולו הכמוך מנקש ה׳: **כשם שאני הסברתי לך פנים לא אפה הסבר פנים. והיינו דכתיב פנים בפנים: הרב בטעם.** עליהם משום מעשה העגל: **והלמיד בטעם.** הלכך מראה להם טעם שהרמתה אהלן ממחנה: **אם אתה מחזיר האהל למקומו** גרסינן: **והיינו דכתיב ושב אל המחנה.** השב האהל למחנה ואם לאו משמתך יהושע בן נון נער לא ימיש מתוכה שישמש אמתיך. ואף על פי שהשיבו לאחר שנתרלה הקב״ה לישראל והוקם המשכן לא יצא דבר לבטלה: לא גרסינן **ומשרתו יהושע וגו׳: הסכם.** עשו כתות כתות. דרים הם כמו עשו: **כאשו עלמכם.** ודרשי נמי הם כמו עשה עשו עלמכם כתותים להלטער על דברי תורה: **ואם הסורה.** היכן מצויה באדם שימות באהלי תורה: **הם ואחר כך כאם.** שתוק כמו ויהם כלב (במדבר יג) שתוק והאזן לשמועתך עד שתהא שגורה בפיך ואף על פי שאינה מיושבת לך ואחר כך כתמנה והקשה עליה מה שיש לך להקשות ותכן תרוצין עד שתתיישב לך: **יהגה.** יעיין: **מין אלב יוליא ממאה.** המוליא את האלב שמלא משדי אמו על דברי התורה ממאה היא לו: **ומין אף.** המולן כעם רבו וסובלו יוליא הלכות דם לעומתם[3]: **דמנן.** שדיני ממונות עמוקים הם והרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין מקלוא בתורה גדול מהם: **המבכל עלמו.** שטאול לרבו כל שפקודיו ואף על פי שיש בהם שחברו מלעגיגים עליו: **ואם זמות.** שהמתת פיך מלשאול לשון זמם טבעת של לרועה שמומחים בחוטם בהמה שעפקיה רעים ונוטנים אותו בשפתיה לתופרים יחד ולמותמן סופך שתתן יד לפה כשישאלון ולא תדע להשיב: **עשיה חסד.** שהאילם שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו׳ (שמות יח): **חמוס.** אשתו של עובד אדום: **וח׳ כלותיה.** שהיו לה חמ׳ בניה: שנאמר

ואמרו לאחינו שבגולה אם שומעין מוטב ואם לאו יעלו להר אחיה יבנה מזבח חנניה יגגן בבגור ויכפרו כולם ויאמרו אין להם חלק באלהי ישראל מיד געו כל העם בבכיה ואמרו חס ושלום יש לנו חלק באלהי ישראל וכל כך למה משום שנאמר [1]כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים בשלמא הוא מטהר והם מטמאין לחומרא אלא הוא מטמא והם מטהרין היכי הוי והא [2]תניא [3]חכם שטמא אין חברו רשאי לטהר אסר אין חברו רשאי להתיר קסברי כי היכי דלא נגררו בתריה: תנו רבנן כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היו שם רבי יהודה ורבי יוסי ור׳ נחמיה ור׳ אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי פתחו כולם בכבוד אכסניא ודרשו פתח רבי יהודה ראש [1]המדברים בכל מקום בכבוד תורה ודרש [2]ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה והלא דברים קל וחומר ומה ארון ה׳ שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל אמרה תורה [2]והיה כל מבקש ה׳ יצא אל אהל מועד תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה על אחת כמה וכמה [3]ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים אמר ר׳ יצחק אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה אני ואתה נסביר פנים בהלכה איכא דאמרי כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה כשם שאני הסברתי לך פנים כך אתה הסבר פנים לישראל והחזר האהל למקומו [3]ושב אל המחנה וגו׳ אמר רבי אבהו אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה [4]עכשו יאמרו הרב בטעם ותלמיד בטעם ישראל מה תהא עליהם אם אתה מחזיר האהל למקומו מוטב ואם לאו יהושע בן נון תלמידך משרת תחתיך והיינו דכתיב ושב אל המחנה אמר רבא אף על פי כן לא יצא הדבר לבטלה שנאמר ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל: ועוד פתח ר׳ יהודה בכבוד תורה ודרש [4]הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי אותו היום נתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני אמר ר׳ תנחום בריה דר׳ חייא איש כפר עכו תדע שהרי אדם קורא קריאת שמע שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא דומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם הסכת עשו כתות כתות ועסקו בתורה לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה כדר׳ יוסי ברבי חנינא [5]דאמר ר׳ יוסי ברבי חנינא מאי דכתיב [6](על) הבדים ונואלו חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה ולא עוד אלא שמטפשים כתיב הכא ונואלו וכתיב התם [6]אשר נואלנו ולא עוד אלא שחוטאים שנאמר ואשר חטאנו איבעית אימא מהכא [7]נואלו שרי צוען דבר אחר הסכת ושמע ישראל כתתו עצמכם על דברי תורה כדאמר ריש לקיש [1]דאמר ריש לקיש [2]מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר [8]זאת התורה אדם כי ימות באהל דבר אחר הסכת ושמע ישראל הם ואחר כך כתת כדרבא [1]דאמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה ואחר כך יהגה אמרי דבי ר׳ ינאי מאי דכתיב [2]כי מיץ חלב יוציא חמאה ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים יוציא ריב במי אתה מוצא חמאה של תורה במי שמקיא חלב שינק משדי אמו עליה ומיץ אף יוציא דם כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושותק זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור ומיץ אפים יוציא ריב כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושניה ושותק זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות [3]דתנן ר׳ ישמעאל אומר הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן שהן כמעין נובע אמר ר׳ שמואל בר נחמני מאי דכתיב [4]אם [5]נבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה כל המנבל עצמו על דברי תורה סופו להתנשא ואם זמם יד לפה: פתח ר׳ נחמיה בכבוד אכסניא ודרש מאי דכתיב [5]ויאמר שאול אל הקיני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל והלא דברים קל וחומר ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה: פתח ר׳ יוסי בכבוד אכסניא ודרש [6]לא תתעב אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר [7]ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה: פתח ר׳ אליעזר בנו של ר׳ יוסי הגלילי בכבוד אכסניא ודרש [8]ויברך ה׳ את עובד אדום (הגתי) בעבור ארון האלהים והלא דברים ק״ו ומה ארון שלא אכל ושתה אלא כבד ורבץ לפניו כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו עאכ״ו מאי היא ברכה שברכו אמר רב יהודה בר זבידא זו חמות וח׳ כלותיה שילדו [9]ששה ששה בברם אחד שנאמר

עין משפט נר מצוה

צב א טוש״ע ר״ד סי׳ רמב סעי׳ לא בהגה״ם:
צג ב מי״י פ״ג מהלכות ת״ת הלכה יב סמג עשין יב טוש״ע ר״ד סימן רמו סעיף מה:

תורה אור השלם

1. וְהֹלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְיָ אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְאֹרְחֹתָיו כִּי מִן־הַתּוֹרָה תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלִָם: ישעיהו ב ג
2. וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל מְבַקֵּשׁ יְיָ יֵצֵא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: שמות לג ז
3. וְדִבֶּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל: שפות לג יא
4. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהְיֵתָ לְעַם לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כז ט
5. הָרֵב אֶל הַבְּדִים וְנֹאֲלוּ הָרֵב אֶל גְּבוּרֹתָיו יִחֲתוּ: ירמיהו נ לז
6. וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה בִּי אֲדֹנִי אַל נָא חַטֹּאת עָלִינוּ חָטָאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ: במדבר יב יא
7. נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צֹעַן נִשָּׂאוּ שָׂרֵי נֹף הִתְעוּ אֶת מִצְרַיִם פִּנַּת שִׁבְטֶיהָ: ישעיהו יט יג
8. זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל הַבָּא אֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: במדבר יט יד
9. כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ אַף יוֹצִיא דָם וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב: משלי ל לג
10. אִם נְבָלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא וְאִם זָמַמְתָּ יָד לָפֶה: משלי ל לב
11. וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל הַקֵּינִי לְכוּ סְרוּ רְדוּ מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי פֶּן אֶסְפְּךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסַר קֵינִי מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי: שמואל א טו ו
12. לֹא תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא לֹא תְתַעֵב מִצְרִי כִּי גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ: דברים כג ח
13. אֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָנֶיךָ הוּא בַּטּוֹב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת אָבִיךָ וְאֶת אַחֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְאִם יָדַעְתָּ וְיֵשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה עַל אֲשֶׁר לִי: בראשית מז ו
14. וַיָּשֶׁב אַהֲרֹן וְיֶתֶר בֵּית עֹבֵד אֲדֹם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְיָ אֶת עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ: שמואל ב ו יא

רב ניסים גאון

תנו רבנן כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה. בגמרא דבני מערבא ובספחים כפ׳ תמיד נשחט גרסינן המן תניגן זה מדרש דרש ר׳ אלעזר בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהן עשוין שורות שורות בכרם: פתח ר׳ יהודה ראש המדברים בכל מקום. מפורש במסכת שבת בפרק במה מדליקין (דף לג) אמרו יהודה שעילה יתעלה

מסורת הש״ס

א) ש״ו ג. תוליו מד: מלה כ:, ב) [מכות לג: מנחות כב:], ג) [ל״ל התמיד כשהוא עכשו ויש שמתפגן מכשיו כיו״ל ואיתו נרגן], ד) תענית ז. מכות י, ה) מל. ו) שבת מנ: נדרים נז:, ז) ש״ו יט., ח) כ״ל קפה., ט) [מה ס.], י) ל״ל בן, כ) [עירובין נח:], ל) [עי׳ נדי ע״ש].

גליון הש״ס

גמ׳ ששה בברם אחד. נגיעה לדרך פרשה שמות מהר כשם המתפרסים דו׳ מדרים יש נאמה שלשה מימין ושלשה משמאל ואחד באמצע אם מתפגר מימין יהיו אכרים ובשמאל נקנות ובאמצע קומטוטים לו מגדיגיטים ובתאבתי מכל התדרים רק לא מאמצע דקומטוטים הוי מימין קלה:

מוסף רש״י

ראש המדברים בכל מקום. כמנהגו המלך, שנאה עליו לדבר מחלה בכל מקום (שבת לג.), ישראל מה תהא עליהם. אם כן מי יקריבם (שמות לג. יא). אשר נואלנו. מתרגם דאלטפנא (חגיגה ז.), שחוטאין. דכתיב נואלנו בני מטמא (שם). נואלו שרי צוען. נשאו שרי נוף, אלמא הטילא נפל לפטוא (מכות י.). לעולם ילמוד אדם תורה. מרגו עד שתהא גירסת התלמוד ופירוקו שגורה לו בפיו, ואחר כך יהגה. יעיין בתלמודו לדמות מילתא למילתא, להקשות ולתרץ, וכדלמינה לא יפשה בן שמה יכול והכר לא ימצא בן לא כל שעה, ושוי לאחר שעה הרבה הוא מתישב בתלמודו ומתרץ לעצמו דבר הקשה (ע״ז יט.). אם בטלת בהתנשא. אם נגנה עצמך על דברי תורה לדרוש ולשאול ספקותיך לרבן, ואפילו נרגלת לו כשעה בלא לב, פופך שתהא מנשא, ואם זמות. אם שמת זמם על פיך והסמת אותו ולא שאלת לו הכל, פופך כשישאלך דבר הלכה תתן יד לפה ותאלם, אלא תדע לענות כלום כו׳ (משלי ל לב).

רבינו חננאל

ואמרו לאחינו שבגולה אחיה יבנה מזבח וחנניה יגגן בבגור. כלומר יבנו מזבח בבבל ויהיה זה כהן וזה לוי ויקריבו קרבן, שבבר אין לכם חלק בארץ ישראל, סיד נעו בבכיה וענו כולם ואמרו יש לנו חלק באלהי ישראל ובתורתו ובמקדשו. תנו רבנן כשנכנסו רבותינו בכרם ביבנה פתחו בכבוד אכסניא ודרשו, פתחו(ו) ר׳ יהודה ביו׳ אלעזר ראש המדברים בכל מקום ודרש ומשה יקח את האהל, הלא דברים קל וחומר ומה ישראל שאינן מרוחקים אלא שלשה פרסאות נקראו מבקשי יי׳ שני׳ והיה כל מבקש יי׳, תלמידי חכמים שנושאין משא על כתפיהן ומכתתין רגליהם והולכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה על אחת כמה וכמה. ודבר יי׳ ...

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com